

Opetus- ja kulttuuriministeriö
hallitussihteeri Juha Post
kirjaamo@minedu.fi

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA NUORISOTYÖSTÄ JA - POLITTIKASTA ANNETUN ASETUKSEN 5 JA 6 § MUUTTAMISEKSI

Yleisiä huomioita

Pinskut pitävät tervetulleena ajatusta kehittää olemassa olevaa nuorisolakia ja avustusten jakoperusteita. Ehdotettu asetulisäys on kuitenkin nähdäksemme nuorisolain¹ 2§ 4.kohdan vastainen, sillä asetus asettaisi jo lähtökohtaisesti eri asemaan lapset ja nuoret sen perusteella, minkälaisen voittoa tuottamattoman organisaation toiminnassa hän on osallisena. Nuorisojärjestöt asetetaan asetustasolla lähtökohtaisesti eriarvoisiin asemiin aatteellisen taustan ja nuorisojärjestöstä täysin erillisen poliittisen puolueen vaalimenestyksen perusteella, mikä on oikeudellisesti kyseenalaista. Tämän lisäksi nuorisolain sisällössä ja asetusehdotuksen sanamuodoissa on keskinäisiä ristiriitoja. Pinskut pitää kaavailtuja asetulisäyksiä yleisesti järjestöjen autonomista asemaa ja nuorisojärjestöjen jäsenten perusoikeuksia rikkovina, mikä on vapaan kansalaisyhteiskunnan periaatteiden vastaista.

Järjestöjen autonomia ja poliittisuuden määritelmä

Asetulisäys veisi toteutuessaan järjestöiltä yhdistyslain mukaisen oikeuden määritellä toimintansa ja toimintaperiaatteensa itse, mikä on ristiriidassa järjestöjen autonomisen aseman ja yhdistyslain 16§ mukaisten jäsenten oikeuksien kanssa. ”Poliittisen organisaation” väljä määritelmä asetuksessa voisi osaltaan johtaa järjestön omasta toiminnasta ja päätöksenteosta riippumattomiin ja mielivaltaisiin tulkintoihin siitä, minkälainen toiminta on (puolue)poliittista ja minkälainen ei.

Mikä tekee organisaatiosta ja sen toiminnasta poliittista? Poliittista toimintaa tekevät käytännössä kaikki kohderyhmänsä etuja ajavat järjestöt, myös Pinskut mm. erilaisten kannanottojen muodossa. Kaavailussa asetusmuutoksessa Pinskut rinnastetaan kuitenkin *puoluepoliittiseksi organisaatioksi*, mikä poikkeaa vahvasti siitä, miten Pinskut järjestönä itse määrittelee itsensä ja toimintansa.

Päätösten vaikutusten arviointi

Pinskujen ja kaikkien lapsi- ja perhejärjestöjen tärkein toimintaa ohjaava asiakirja on YK:n lapsen oikeuksien sopimus². Sopimuksen sisältöjä ovat mm. oikeus *syrjimättömyyteen* (artikla 2), oikeus *mielipiteidensä ilmaisuun* (artikla 12) sekä oikeus *ajatuksenvapauteen* (artikla 14) ja oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä (artikla 15). Perustuslain³ mukaan *lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehityksensä mukaisesti*. Asetuksen käytännön soveltaminen suhteessa kansallisiin lakeihin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin on jo täten lähtökohtaisesti ongelmallista. Pinskut on hämmästyntynyt siitä, että asetusehdotuksesta ei ole etukäteen teetetty (lapsi)vaikutusten arviointia eikä asetuksesta ole lähetetty lausuntopyyntöä kuin muutamalle lapsi- ja nuorisojärjestölle vaikka asetusmuutos toteutuessaan eriarvoistaisi koko nuorisolain avustuskenttää.

Pinskut itsensä määrittelemänä

Pinskut on itsenäinen järjestö, joka ei toimi minkään poliittisen puolueen ohjaamana. Pinskujen jäsenet päättävät itse järjestämästään toiminnasta ja toiminnan suuntaviivoista. Pinskut ei myöskään saa avustuksia poliittisilta puolueilta. Itse asiassa, Pinskut ovat linjanneet jo vuosikautia olevansa *aatteellinen mutta puoluepoliittisesti sitoutumaton järjestö*.

¹ Nuorisolaki 1285/2016

² Lapsen oikeuksien yleissopimus, asetus 60/1991

³ Perustuslaki 6§ 731/1999

Aatteellisuudessaan Pinskut ei poikkea millään tavalla muista rekisteröidyistä yhdistyksistä, sillä kaikki Patentti- ja rekisterihallituksen rekisteröimät yhdistykset ovat *aatteellisia yhdistyksiä*. Aatteellisuutta ei siten voida pitää pelkästään ns. poliittisen järjestön ominaispiirteenä, koska aatteetonta yhdistystoimintaa ei ole olemassakaan.

Pinskut toimii voimassaolevien sääntöjensä⁴ ja voimassaolevan strategiansa⁵ mukaisesti. Strategian 2016-2021 mukaisesti *Pinskut on kasvatusjärjestö, jonka toimintaa ohjaavat pinskuarvot (missio)*. Pinskuarvoja ovat: *tasa-arvoisuus, inhimillisyys, vapaus, lapsilähtöisyys, globaali solidaarisuus, reiluus, vastuullisuus, rehellisyys, avoimuus, yhteisöllisyys, ystävyyys, elämyksellisyys ja oikeudenmukaisuus*.

Pinskujen tavoitteena (visio) on olla vuonna 2021 *lapsilähtöinen, kehittävä, kasvava, vaikuttava ja toimijoita tukeva kasvatusjärjestö*. Näistä tärkein tavoite on lapsilähtöisyyden lisääminen YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti. Tavoitteen saavuttamiseksi on Pinskuille tehty lapsilähtöinen laatujärjestelmä⁶.

Pinskujen 8.6.2018 PRH:ssa vahvistettujen sääntöjen 3§ mukaan Pinskut toteuttaa toiminnan tarkoitustaan:

- *järjestämällä lapsille ja nuorille monipuolista sivistyksellistä, liikunnallista, kulttuurista, omaehtoista ja sosiaalisesti vahvistavaa toimintaa, johon sisältyy opintotoimintaa, kulttuuri- ja harrastustoimintaa, kerhoja, leirejä, retkiä ja lastentapahtumia, kilpailuja, juhlia, tempauksia ja näyttelyitä*
- *luomalla poliittisin, toiminnallisin, taloudellisin ja muin keinoin edellytyksiä lasten ja nuorten monipuoliselle yhteisölliselle ja omaehtoiselle toiminnalle*
- *järjestämällä opintotoimintaa, ohjaajakoulutusta, kursseja, seminaareja, kokouksia, luento- ja keskustelutilaisuuksia sekä valmistaa opintoaineistoja sekä harjoittaa paikallisradio- ja julkaisutoimintaa*
- *järjestämällä kokouksia, joukkotilaisuuksia ja kampanjoita rauhan, solidaarisuuden, yhteiskunnallisen edistyksen ja lasten oikeuksien puolesta muiden edistyksellisten voimien kanssa*
- *opastamalla lapsille ja nuorille medialukutaitoa*
- *edistämällä lasten ja nuorten kansainvälistä tuntemusta ja kanssakäymistä*
- *mahdollistamalla ja tukemalla lasten ja nuorten osallistumista järjestön toimintaan sen kaikilla tasoilla*

Lapsijärjestöt järjestävät vapaa-ajantoimintaa

Käytännössä kaikki lapsijärjestöt toimivat ensisijaisesti lapsille, nuorille ja perheille kohtuuhintaista vapaa-ajan toimintaa järjestävinä tahoina. Pinskuille on tärkeää mahdollistaa vähävaraisten lasten ja nuorten pääsy laadukkaaseen harrastustoimintaan huokeilla osallistumismaksuilla ja jopa maksuttomalla toiminnalla. Lapsijärjestöt ovatkin kampanjoineet useasti lasten oikeudesta harrastukseen muun muassa Lastenviikolla.⁷ Pinskujen toimintaan osallistuukin suhteellisen paljon vähävaraisten perheiden lapsia ja nuoria, lastensuojelun toimien piirissä olevia lapsia ja nuoria sekä erilaisia erityistarpeita omaavia lapsia ja nuoria. Niin sanottujen poliittisten lapsijärjestöjen toiminta ja toimintaperiaatteet eivät siten poikkea perusluonteeltaan millään tavalla muiden lasten ja nuorten harrastustoimintaa järjestävien yhdistysten toiminnasta ja toimintatavoista.

Lopuksi

Esitettyjä seikkoja vasten asetukseen liittyvän muistion perustelut kyseisen asetuslisäyksen tarpeellisuudesta ja näkemys muista nuorisojärjestöistä poikkeavista poliittisista nuorisojärjestöistä on vähintäänkin erikoinen sekä edellä mainittujen lakien, sopimusten ja toimintaperiaatteiden vastainen.

Edellä mainittuihin syihin vedoten Pinskut vastustaa ehdotusta nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen 5 ja 6§ muuttamisesta ehdotetun kaltaiseksi.

⁴ Liittokokouksen hyväksymät säännöt, hyväksytty PRH:ssa 8.6.2018.

⁵ Pinsku 2021- strategia. Hyväksytty liittokokouksessa 23.-24.5.2015.

⁶ Hakolampi Anni 2018. Parempaa pinskutoimintaa - lapsijärjestön laatumallin kehittäminen ja käyttöönotto. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi (ylempi amk) opinnäytetyö.

⁷ Tietoa Lastenviikosta. <http://www.lastenviikko.info/tietoa-lastenviikosta/>

Helsingissä 9.6.2018

Suomen Demokratian Pioneerien Liitto ry (Pinskut) liittohallitus